

Eesti Tarkade Linnade Klubi kohtumine

Paide, Eesti

22.04.22

SmartEnCity projekti tulemused ja hoonete võrdlusandmed (Marek Muiste, Tartu Regiooni Energiaagentuur)

- SmartEnCity projektis on renoveeritud 18 kortermaja.
- Rahastusmudel: 30% KredEx, 22% H2020, 48% omafinantseering ja pangalaen.
- Projektis loodi iga maja juurde ka kunstiteos (16 seinamaali ja 1 skulptuur).
- Probleeme valmistas samaaegne renoveerimine, mille käigus ilmnes ehitus(tugi)teenuste turu piiratud maht. Samuti tõusid ehitushinnad projekti eluea jooksul hüppeliselt. Üks lahendus oleks ühishanked, aga see lahendus on veel testimata.
- Teine probleem on kõikuv ehituskvaliteet. Võimalik lahendus oleks projekteerimise ja ehituskvaliteedi parandamine, parem järeleandumus ja elanike/ühistu oskuste parandamine.
- Eestis on kogu renoveerimise teenuseahelas ka spetsialistide puudus ja olemasolevate spetsialistide puudulikud teadmised.
- Keskmiselt vähenes renoveeritud hoonete energiatarbimine 60% ja kWh/m²*a tarbimine vähenes varasema 257 pealt 101 peale.
- Oleme sõnastanud rida soovitusi, mida tulevikus sarnastes ettevõtmistes rakendada. Kõige rohkem probleeme oli ventilatsiooniga, kus nägime nii praaki, vigu kui süsteemide valesti seadistamist. Samuti oli probleeme CO₂ anduritega, mis näitasid ebaloomulikult madalaid näituseid.

Arutelu:

- Ei saa väita, et Eestis ei ole kompetentseid spetsialiste või ehitajaid, pigem on probleem, et tellija ei oska tellida – hanked saaks teha paremini, et halbasid pakkumisi vältida. Tihti algavad probleemid juba hanke ettevalmistamise faasis.
- Viljandis oli meil sama probleem ühe avaliku hoone rekonstrueerimisega – tulemus oli hea, aga protsess väga vaevaline, ehitajal oli tohutult probleeme.
- Me oleme samuti võrrelnud ehituskvaliteeti ja hinnastamist. Kui me projektidesse süvenesime, siis on raske eristada, mida tehti kvaliteetselt või ebakvaliteetselt – ainult hinnast ei piisa selle järelduse tegemiseks. Alles läbi intervjuude (ehituskonsultandid, järelvalve) saime aimu, mis hinnakasvu põhjused on. Vaegtööd ei ole ilmingimata märk halvasti tehtud tulemus, lõpptulemus loeb.
- Minu kogemus SmartEnCityga liitunud ühistujuhina on sarnane – mina oleks tahtnud rohkem tuge projekteerimise faasis. Ma ei olnud projektiga rahul, aga tähtaeg kukkus ja pidi ära esitama.
- Meie oleme alati nõudnud, et kõik, mis lähteülesandes on kirjas, saab täidetud. Kõike peab kontrollima ja mitte alla andma, kui on valesti tehtud või mingeid nõudmisi ignoreeritud.
- Kõik see viitab suuremale, süsteemsele probleemile, mida me oleme täheldanud. Näiteks kuskil ebaõnnestub projekt, aga see info ei jõua projekteerijani, kes teeb seetõttu järgmine kord sama vigadega asja uuesti. See tagasisideahel ei näi toimivat – me tahame uurida, kuidas see protsess käib ja kas projekteerijal on üldse võimalik nendest vigadest õppida ning kui ei, siis mis on barjäärid.

Võrgustikukoostöö ja tulevad üritused (Merit Tatar, Balti Uuringute Instituut)

- Kutsume kõiki liituma [SmartEnCity konverentsiga 14.-15. juuni Hispaanias, Vitoria-Gasteiz linnas](#). Saame toetada igast Klubi linnast ühe inimese reisi- ja majutuskulusid kuni 900 euroga, oma huvist palun andke teada Meritile (merit@ibs.ee).
- Palume kõigilt Klubilistelt toetuskirja, mida paluvad meilt võrgustiku koordinaatorid: kinnitus, et meie kooskäimine on mõjunud kasulikult ja inspireerivalt ning osalevatel omavalitsustel on

huvi SmartEnCity projekti metodoloogiate vastu. Toetuskiri millekski ei kohusta, aga on meile vajalik, et näidata, et meie võrgustikukoostöö on hästi sujunud.

- Soovitame kõigil eksperimenteerida ka projekti äsjavalminud [SmartEnKITiga](#), mis võtab kokku kõik projekti õppetunnid ja tulemused.

Sissevaade Paidesse (Gerli Reiman, Paide Linnavalitsus)

- Paidet on tunnustatud Keskväljaku ruumiekspimendi tõttu, mis on iga suvi osutunud väga menukaks. Ruumiekspimend (edaspidi EHE Ruum) on toimunud aastast 2017.
- Paide keskväljaku uuendamise põhiprojekt peaks valmima järgmiseks aastaks: eesmärk on tuua väljakule rohelust juurde ja vältida betoonvälja loomist. Valmivad bussi varjualune, Paide pikim pink, teisaldatav linnamööbel. Kaob keskväljakul olev ringristmik ning alles jääb kahe-suunaline ühendus Tallinna ja Pärnu tänava vahel. Samuti luuakse tugev visuaalne ühendus teise olulise avaliku ruumi objektiga - Vallimäega. Eesmärk on meelitada rohkem inimesi kesklinna, et keskväljak linna ühe olulisema avaliku ruumina leiaks erinevatel aastaegadel kasutust.
- Hiljuti avati uus H. Hansoo nimeline põhikooli hoone ja riigigümnaasium koos uue moodsa juurdeehitusega. Esialgne plaan oli teha kool linna äärde, aga lõpuks leiti võimalus rajada see Vallimäe juurde, mis on väga oluline linna tihendamise seisukohast.
- Plaan on ka Paide linna tehisjärve ümber välja arendada uudne puhkeala ning tekitada ka parem ühendus keskväljaku ja järve vahel.
- Paide probleemid on sarnased teiste väikelinnadega: rahvaarvu vähenemine, arendustegevuse puudus, vähe hästi tasustavat tööd, noored lahkuvad, elamispindade ja majutuskohtade puudus.
- Uued ettevõtted, mis tulevad, tahavad pigem paikneda linna ääres. Näiteks on ka linna keskel kolmes hoones poode omav Järva Tarbijate Ühistu kolimas oma poed kesklinnast ära, linna ääres asuvasse Maksimarket poe laiendusse. Linna soov on tuua rohkem ettevõtteid ja inimesi kesklinna, et hooned ei jääks kesklinna piirkonnas tühjaks ja leiaks kasutuse.
- Elamispindade puudust aitaksid leevendada uued investeeringud, aga arendajad on skeptilised.

Arutelu:

- Soovitame arhitektuurikonkurssidele žürii koosseisu valida arhitekte, kellel on emotsionaalne või isiklik seos selle paigaga. Samuti vaadata arhitektide eelnevaid töid ja soovitada žüriisse neid, kelle varasem käekiri ja tööd meeldivad.
- Nii Haapsalus, Elvas kui Tartus on tänavaid kinni pandud linnaruumi funktsiooni muutmise nimel ja on näha, et tegelikult käive kohalikes ettevõtetes kasvab. Samasugune näide on ka Tiranast, kus tohutult sõiditi tänava kinni panemise ja parkimiskohtade kaotamise vastu, aga rahulolu-uuringud kaks aastat hiljem näitavad suurt rahulolu kasvu.